

ІНДИКАТОРИ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

© 2015 ПОРТНА О. В.

УДК 336.13.051

Портна О. В. Індикатори сукупного фінансового потенціалу України

Мета статті полягає в запропонованні та обґрунтуванні індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни, підходів до їхнього визначення та розрахунку. Розглянуто та доведено важливість індикаторного підходу до аналізу сукупного фінансового потенціалу України. Визначено принципи побудови системи індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни: повноти, мінімальності, змістовності, вимірності, системності. Пропонуються найрепрезентативніші ресурсно-реалізаційні індикатори, через значення яких можна здійснювати моніторинг сукупного фінансового потенціалу країни. Розраховано індикатори та на цій основі проаналізовано сукупний фінансовий потенціал України. Узагальнюючи оцінку сукупного фінансового потенціалу України на основі запропонованих індикаторів, визначено, що його збільшення відбувається зі знижуючою динамікою, а використання фінансових можливостей складових сукупного фінансового потенціалу країни як ресурсів має значні резерви. Наведена система індикаторів сукупного фінансового потенціалу України дає змогу досить оперативно, ґрунтовно та системно оцінити його, виявити основні проблеми, зробити прогнози й вчасно визначити тенденції.

Ключові слова: сукупний фінансовий потенціал України, система індикаторів.

Табл.: 4. **Бібл.:** 11.

Портна Оксана Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, кафедра економічної теорії та економічних методів управління, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: portna@biqmir.net

УДК 336.13.051

UDC 336.13.051

Портная О. В. Индикаторы совокупного финансового потенциала Украины

Portna O. V. Indicators of the Aggregate Financial Potential of Ukraine

Цель статьи состоит в том, чтобы предложить и обосновать индикаторы совокупного финансового потенциала страны, подходы к их определению и расчету. Рассмотрена и доказана важность индикаторного подхода к анализу совокупного финансового потенциала Украины. Определены принципы построения системы индикаторов совокупного финансового потенциала страны: полноты, минимальности, содержательности, измеряемости, системности. Предлагаются наиболее репрезентативные ресурсно-реализационные индикаторы, через значения которых можно осуществлять мониторинг совокупного финансового потенциала страны. Рассчитаны индикаторы и на этой основе проанализирован совокупный финансовый потенциал Украины. Обобщая оценку совокупного финансового потенциала Украины на основе предложенных индикаторов, определено, что его увеличение происходит с понижающейся динамикой, а использование финансовых возможностей составляющих совокупного финансового потенциала страны в качестве ресурсов имеет значительные резервы. Приведенная система индикаторов совокупного финансового потенциала Украины даст возможность достаточно оперативно, основательно и системно оценить его, выявить основные проблемы, сделать прогнозы и своевременно определить тенденции.

The article is aimed to suggest and substantiate both the indicators of the aggregate financial potential of the country and the approaches to their definition and calculation. The article examines and proves importance of the indicator approach to analysis of the aggregate financial potential of Ukraine. The principles of building a system of indicators of the aggregate financial potential of country have been identified as: completeness, minimality, content-richness, measurability, consistency. The most representative resource-realizable indicators, through the values of which one can monitor the aggregate financial potential of country, have been proposed. Indicators have been calculated and, on this basis, the total financial potential of Ukraine has been analyzed. Summing up the estimates of the aggregate financial potential of Ukraine on the basis of the proposed indicators, the article determines that its growth occurs with decreasing dynamics, while the use of the financial capacities of components of the aggregate financial potential of country as resources has considerable reserves. The presented system of indicators of the aggregate financial potential of Ukraine will provide an opportunity to expeditious, thorough and systematic evaluation of the potential, identifying the main problems, prognosticating and identifying trends in proper time.

Ключевые слова: совокупный финансовый потенциал Украины, система индикаторов.

Key words: aggregate financial potential of Ukraine, system of indicators.

Табл.: 4. **Библ.:** 11.

Табл.: 4. **Библ.:** 11.

Портная Оксана Валентиновна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, кафедра экономической теории и экономических методов управления, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

Portna Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Economic Theory and Economic Methods of Management, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svbodny, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: portna@biqmir.net

E-mail: portna@biqmir.net

Зростаюча значущість оцінки сукупного фінансового потенціалу України для прийняття ефективних управлінських рішень зумовлена потребою аналізу процесів у фінансово-економічній сфері, посилюючою залежністю національної економіки від зовнішнього фінансування, загостренням платіжної кризи, пануванням «тіньової» економіки, кризою банківської системи, втратою довіри населення до фінансових інститутів, «втечею» вітчизняного капіталу за кордон, падінням ВВП тощо. Болючі та суттєві фінансові проблеми в економіці України можливо вирішити за допомогою міцного су-

купного фінансового потенціалу країни тому, що однією з причин фінансової неспроможності, на нашу думку, є незбалансованість формування, накопичення, реалізації та відтворення сукупного фінансового потенціалу країни. Сукупний фінансовий потенціал України вимагає виважених і своєчасних управлінських рішень, що ґрунтуються на всебічній оцінці зазначених процесів та їх результатів. Специфіка сукупного фінансового потенціалу України обумовлює необхідність розроблення спеціальних методичних підходів до нього як окремого об'єкта аналізу й визначення впливу на економічний стан краї-

ни. Саме цим визначено своєчасність та актуальність дослідження індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни. Отже, дослідження сукупного фінансового потенціалу України на основі індикаторів має стати передумовою визначення його проблемних місць, напрямів впливу на реалізацію тактичних заходів та стратегічних орієнтирів економіки України, формування та впровадження послідовної та ефективної його політики.

Наукових робіт, присвячених аналізу сукупного фінансового потенціалу країни, зовсім небагато. В основному дослідження зводяться до окремих оцінок фінансового потенціалу суб'єктів господарювання, держави, населення. Серед науковців, які опрацьовували зазначені питання, слід відмітити В. Глуценка, А. Лисяк, О. Носову, О. Маковоз, С. Міщенко, І. Чугунова, С. Шумську та інших. Проблемні аспекти, пов'язані з дослідженням фінансово-економічних явищ та процесів за допомогою індикаторів, розглядаються у працях таких науковців, як: В. Базилевич, О. Барановський, В. Геєць, А. Гриценко, М. Зверяков, С. Науменкова та інших.

Незважаючи на існуючі дослідження, на сьогоднішній день відсутній чіткий загальний підхід до індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни. Рівень теоретичної та методичної розробки не дає можливості задовольнити потреби практичного застосування даної категорії.

Мета даної статті полягає в запропонуванні та обґрунтуванні індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни, підходів до їх визначення та розрахунку.

Формування та ефективне функціонування сукупного фінансового потенціалу України передбачає вирішення широкого кола проблем, що стосуються національних інтересів у царині фінансів та економіки, здійснення постійного відстеження факторів, які впливають на сукупний фінансовий потенціал країни, а також заходи щодо його мобілізації, накопичення, реалізації та розширеного відтворення. При цьому зазначені аспекти сукупного фінансового потенціалу країни повинні ставити умови для здійснення глибоких системних перетворень, що стосуються фінансово-економічного стану України. Масштабність проблем, різноплановість самого змісту сукупного фінансового потенціалу країни вимагають, поряд із загальними концептуальними підходами, проведення глибоких досліджень багатьох складових, необхідності перегляду цілей і пріоритетів у фінансово-економічній сфері, що повинно відбуватися на основі адекватної оцінки сукупного фінансового потенціалу України. На нашу думку, саме індикатори зможуть оперативно відобразити формування, накопичення, реалізацію та відтворення сукупного фінансового потенціалу країни, тенденції, складові. Аргументуючи застосування індикаторного методу аналізу сукупного фінансового потенціалу країни, слід зазначити, що даний метод досліджень у царині фінансів дуже поширений у вітчизняній та світовій практиці. Так, О. Кузьмін та О. Мельник, посилаючись на позицію багатьох науковців та практиків, вважають, що «фінансовий стан слід оцінювати за допомогою системи репрезентативних, зрозумілих, інформаційно насичених

абсолютних і відносних індикаторів» [1, с. 108]. Опрацювання фахових джерел з визначення методологічних та методичних підходів до індикаторного методу аналізу дає змогу резюмувати, що оцінка сукупного фінансового потенціалу країни за допомогою індикаторів має базуватися на адекватності оціночних параметрів сутності процесів, що є предметом аналізу, комплексності, виділенні головних елементів й складових, послідовності оціночних заходів сукупного фінансового потенціалу країни. Беручи до уваги дослідження відомих українських учених [2, с. 17–18], можна зазначити, що якісно розроблені індикатори є фундаментальною умовою ефективного моніторингу, аналізу та оцінки сукупного фінансового потенціалу країни та окремих його складових. Розробка власної національної системи індикаторів сукупного фінансового потенціалу України повинна враховувати особливості національної економіки та фінансів, базуватися на показниках, які реагують на «чутливі» для України фінансово-економічні проблеми.

Отже, індикатори сукупного фінансового потенціалу країни – це нова сфера фінансово-економічної статистики, яка повинна відображати внутрішні та зовнішні взаємозв'язки формування, накопичення, реалізації та відтворення сукупного фінансового потенціалу країни. Призначення індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни полягає не тільки в тому, щоб оцінити сукупний фінансовий потенціал України, а й щоб на основі проведеного аналізу внести корективи. Вони повинні виступати не просто оціночними даними, а мають стати елементами системи управління. Це дає змогу чітко визначити сутність індикаторів, що напряду обумовлюється сутністю фінансових ресурсів та фінансової діяльності. Сутність фінансової діяльності будь-якої системи однакова: мобілізувати фінансові ресурси; забезпечити своєчасне і повне накопичення фінансових ресурсів; ефективно їх розмістити; отримати позитивний результат від використання. Тому, на нашу думку, саме ці аспекти повинні відобразитися у відповідних індикаторах сукупного фінансового потенціалу країни. Априорі індикатори мають стати важливим засобом для створення наукової та об'єктивної бази для оцінки формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, дати відповідну оцінку перебігу цих процесів. Мета, якої ми прагнемо, полягає в тому, щоб мати офіційні та незаперечні, завчасно розраховані дані, що дозволяють простежити динаміку основних характеристик і складових формування та функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, найбільш важливих по відношенню до визначених цілей і факторів, від яких залежить їх досягнення.

У своїх дослідженнях П. Проноза зазначає, що «при проведенні економічних досліджень кожна з моделей, що використовуються вченими, будується на певній системі показників, чи індикаторів. Ця система індикаторів повинна формуватися на основі науково обґрунтованих базових положень та вихідних принципів» [3, с. 245]. Обґрунтовуючи систему індикаторів для оцінки сукупного фінансового потенціалу країни, доцільно використовувати принцип системності до-

слідження, який передбачає врахування ієрархії зв'язків об'єкта, що вивчається, із сукупністю елементів економічної системи [4, с. 115]. При розробці індикаторів сукупного фінансового потенціалу України ми взяли до уваги принципи та вимоги до побудови множини індикаторів, що запропоновані низкою вітчизняних вчених, які досліджували фінансово-економічні проблеми в Україні, та законодавством [5, с. 47–48; 6; 7; 8]: 1) *повноти* – введення додаткового індикатора не змінює результат, тобто оцінку сукупного фінансового потенціалу країни, на відміну від виключення одного індикатора з вибраної множини; 2) *мінімальності* – оцінювання сукупного фінансового потенціалу країни здійснюється з використанням якнайменшої кількості індикаторів; 3) *змістовності* – кожен індикатор повинен відображати змістовну сторону аспектів оцінювання сукупного фінансового потенціалу країни; 4) *вимірності* – кожен індикатор повинен мати кількісну міру, яка характеризує ступінь розвитку окремого аспекту сукупного фінансового потенціалу країни; 5) *системності* – врахування всіх можливих взаємозв'язків і взаємозалежностей всіх складових сукупного фінансового потенціалу країни, його загальний обсяг та ВВП.

Формуючи індикатори на основі зазначених принципів, особливо на етапі ідеологічної побудови та початкового їх впровадження, потрібно намагатися забезпечити якомога повне і якісне інформаційне охоплення характеристик сукупного фінансового потенціалу країни. Отже, необхідна саме система індикаторів, кожен з яких відображає певний стан сукупного фінансового потенціалу країни, хід процесу, кількісні та якісні його характеристики. Необхідність використання системи індикаторів визначається ще й тим, що неможливо запропонувати єдиного індикатора, який би дав повну оцінку сукупного фінансового потенціалу країни, враховував взаємозв'язок даних, їх зв'язок з відповідним економічним та фінансовим середовищем. Індикаторам сукупного фінансового потенціалу країни відводимо

вагому роль у діагностиці стану складної системи сукупного фінансового потенціалу України, що відкриває можливість корекції цього стану.

Тож, резюмуючи все вищезазначене, ми пропонуємо найрепрезентативніші ресурсно-реалізаційні індикатори, через значення яких можна здійснювати моніторинг сукупного фінансового потенціалу України, тобто систему індикаторів. На нашу думку, доцільно групувати індикатори сукупного фінансового потенціалу України на дві групи: відслідковуючі індикатори та характеристичні індикатори.

Розглянемо групу відслідковуючих індикаторів, що включають напрями індикаторів обсягу: індикатор співвідношення сукупного фінансового потенціалу України (СФПУ) та ВВП; СФПУ в розрахунку на одну особу; СФПУ на одного зайнятого; індикатори динаміки зазначених індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни та його складових. Їх можна визначити як супроводжувальні чи ті, що спізнюються, вони показують зміни в сукупному фінансовому потенціалі країни. Розрахуємо та проаналізуємо запропоновані індикатори (табл. 1).

З табл. 1 можна зробити висновки, що відслідковуючі індикатори показують зростання сукупного фінансового потенціалу України в розрахунку на одну особу та на одного зайнятого за аналізований період 2009–2013 рр. А співвідношення СФПУ/ВВП коливається. Розглянемо динаміку зазначених індикаторів також як індикатори (табл. 2).

Як бачимо з табл. 2, індикатори динаміки сукупного фінансового потенціалу України коливаються. Динаміка сукупного фінансового потенціалу України у розрахунку на одну особу та на одного зайнятого має тенденцію до зменшення. Для поглибленого аналізу стану сукупного фінансового потенціалу України на основі розглянутих вище індикаторів наведемо додаткові статистичні дані в табл. 3.

Таблиця 1

Відслідковуючі індикатори сукупного фінансового потенціалу України у 2009–2013 рр.

Індикатор	Рік				
	2009	2010	2011	2012	2013
СФПУ/ВВП	5,936	5,589	5,191	5,459	5,435
СФПУ у розрахунку на одну особу, тис. грн	118,4	137,3	153,9	175,4	181,0
СФПУ на одного зайнятого, тис. грн	268,5	309,0	344,6	391,3	401,0

Джерело: розраховано автором за даними [9; 10].

Таблиця 2

Індикатори динаміки сукупного фінансового потенціалу України у 2010–2013 рр.

Індикатор	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Динаміка співвідношення СФПУ/ВВП	0,94	0,93	1,05	0,99
Динаміка СФПУ у розрахунку на одну особу	1,16	1,12	1,14	1,03
Динаміка СФПУ на одного зайнятого	1,15	1,11	1,13	1,02

Джерело: розраховано автором за даними [9; 10].

Показники населення та зайнятості в Україні

Показник	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Постійне населення України (на кінець року), млн осіб	45,6	45,5	45,4	45,2
Динаміка постійного населення України (на кінець року), %	99,6	99,7	99,8	99,7
Зайняті, тис. осіб	20266,0	20324,2	20354,3	20404,1
Динаміка зайнятих, %	100,4	100,3	100,1	100,2

Джерело: розраховано автором за даними [10].

Співставляючи індикатори сукупного фінансового потенціалу України (див. табл. 1, 2) та показники населення та зайнятості (див. табл. 3), доходимо висновку, що збільшення значень індикаторів та зменшення їх динаміки відбувається при відносно стійкій кількості постійного населення та зайнятих в Україні. Отже, за аналізований період 2009–2013 рр. зміни сукупного фінансового потенціалу України не залежали від кількості постійного населення та зайнятих.

Друга група – це характеристичні індикатори, що дозволяють аналізувати загальну фінансово-економічну ситуацію сукупного фінансового потенціалу країни. Такі індикатори є супроводжувальними чи випереджаючими. Супроводжувальні – співвідношення фінансових можливостей та ресурсів складових сукупного фінансового потенціалу України, використаних на ВВП; динаміка ресурсів інституційних секторів економіки країни щодо утворення доходу, розподілу первинного доходу, вторинного розподілу доходів, використання наявного та скоригованого доходів, нагромадження. Випереджаючі – співставлення фактичних супроводжуваних індикаторів з нормативними чи плановими значеннями. Розрахуємо та проаналізуємо деякі з них. Для цього беремо дані по складових сукупного фінансового потенціалу України, розраховані автором [9, с. 781], та зіставляємо їх з даними ресурсів виробництва інституційних секторів економіки країни (табл. 4).

Коментуючи табл. 4, можна зазначити, що, порівнюючи обсяги сукупного фінансового потенціалу України з обсягом ресурсів, задіяних у виробництві ВВП, ця частка не перевищує 40% фінансових можливостей країни. А стосовно складових сукупного фінансового потенціалу України, то найбільшу питому вагу фінансових можливостей реалізують нефінансові корпорації та фінансові корпорації, а найменшу – домашні господарства.

Наведеним індикаторам сукупного фінансового потенціалу країни можна визначити порогові значення як максимально допустимі значення конкретного індикатора. Сутність аналізу сукупного фінансового потенціалу країни за допомогою цих індикаторів полягає в зіставленні фактичних даних з можливими чи планово-нормативними. Тому значення зазначених індикаторів має прямувати до 1. Наближення до їх нормативного значення свідчить про адекватність формування, накопичення та реалізації сукупного фінансового потенціалу країни, а віддаленість – про розбалансованість фінансово-економічної системи, входження національної економіки в критичний нестабільний стан. Водночас неприпустимим є і приведення системи індикаторів сукупного фінансового потенціалу країни у відповідність лише з фактичним його станом чи станом національної економіки, без урахування перспектив. Перевагою зазначених індикаторів є їх ілюстративність, тому що максимальне їх наближення до порогового значення наочно інформує про обсяг фінансових ресурсів, які знаходяться в активному стані, тобто задіяні в обороті національного господарства. Індикатори можна використовувати як інструмент, що сигналізує про необхідність більш активної мобілізації й ефективнішої реалізації фінансових ресурсів країни порівняно з плановою та із загальним обсягом фінансових можливостей країни. Ці індикатори багато в чому пояснюють низьку ефективність економіки та сукупного фінансового потенціалу країни, тому що показують частку фінансових ресурсів, які перебувають у непрацюючому стані. Водночас це один з основних внутрішніх резервів збільшення та накопичення сукупного фінансового потенціалу країни.

Узагальнюючи оцінку сукупного фінансового потенціалу України на основі запропонованих індикаторів (див. табл. 1, 2, 4), визначаємо, що його збільшення

Таблиця 4

Співвідношення фінансових можливостей та ресурсів складових сукупного фінансового потенціалу України, використаних на ВВП

Індикатор	2012 р.	2013 р.
Ресурси нефінансових корпорацій / Фінансові ресурси підприємств	0,43	0,40
Ресурси фінансових корпорацій / Ресурси фінансового та страхового ринків	0,47	0,47
Ресурси сектора загального державного управління / Фінанси держави	0,33	0,35
Ресурси домашніх господарств / Фінансові ресурси населення	0,29	0,34
Ресурси всієї економіки / Сукупний фінансовий потенціал України	0,39	0,39

Джерело: розраховано автором за даними [9; 10; 11].

(див. табл. 1) відбувається зі знижуючою динамікою (див. табл. 2), а використання фінансових можливостей складових сукупного фінансового потенціалу країни як ресурсів має значні резерви (див. табл. 4).

За допомогою запропонованої системи індикаторів можливе здійснення управління процесом економічної стабілізації, адже можна визначити, скільки необхідно сукупного фінансового потенціалу Україні для досягнення певного економічного стану, чи який стан можна забезпечити на основі певного обсягу фінансового потенціалу, можна правильно оцінити реалії та збалансованість фінансово-економічних процесів, їх ефективність, дотримання найважливіших пропорцій формування, використання та відтворення фінансових ресурсів. При формуванні системи індикаторів ми враховували, що для розуміння процесів, які відбуваються щодо сукупного фінансового потенціалу країни, треба здійснювати їх постійний моніторинг та аналіз, що обумовлює оперативність отримання вхідних і вихідних даних, простоту розрахунку, наочність результатів оцінки.

ВИСНОВКИ

Усе вищезазначене є підставою стверджувати, що наведена система індикаторів сукупного фінансового потенціалу України дає змогу досить оперативно, ґрунтовно і системно оцінити його, виявити основні проблеми, зробити прогнози й вчасно визначити тенденції. Саме за допомогою системи індикаторів можна оперативно аналізувати як стан фінансових можливостей і ресурсів різних суб'єктів, так і сукупного фінансового потенціалу країни загалом, попереджати розвиток негативних тенденцій, вносити необхідні корективи, прогнозувати розвиток подій, розробляти заходи формування та ефективної реалізації сукупного фінансового потенціалу країни у відповідних економічних умовах функціонування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьмін О. Є. Нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник // *Фінанси України*. – 2010. – № 8. – С. 105–114.
2. Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи : інформаційно-аналітичні матеріали / За ред. д. е. н., проф. В. І. Міщенко, к. е. н., доц. О. І. Кіреєва і к. е. н. М. М. Шаповалової. – Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2005. – 97 с.
3. Проноза П. В. Аналіз інструментарію прогнозування можливості настання кризових явищ в економіці / П. В. Проноза, О. В. Грищенко // *Проблеми економіки*. – 2012. – № 4. – С. 237–245.
4. Коваленко В. В. Науково-методологічні основи фінансової стабільності банківської системи та індикатори її оцінки / В. В. Коваленко // *Фінанси України*. – 2008. – № 7. – С. 111–121.
5. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів : Ліґа-Прес, 2012. – 386 с.
6. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства : препринт наукової доповіді / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячова, А. М. Ашуев ; [за наук. ред. М. М. Єрмошенка]. – К. : Національна академія управління, 2005. – 78 с.

7. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Х. : Видавничий дім «ІНЖЕК», 2003. – 144 с.

8. Про основи національної безпеки України : Закон України № 964-IV від 19.06.2003 р. / Верховна Рада України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua

9. Портна О. В. Сукупний фінансовий потенціал України як ресурс у процесі свого відтворення / О. В. Портна // *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2015. – Випуск № 6, липень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/160.pdf>

10. Статистичний щорічник України за 2013 рік. Державна служба статистики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Державна служба статистики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

REFERENCES

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy : ofitsiyni veb-sait. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Kovalenko, V. V. "Naukovo-metodolohichni osnovy finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy ta indykatory ii otsinky" [Scientific and methodological foundations the financial stability of the banking system and its evaluation indicators]. *Finansy Ukrainy*, no. 7 (2008): 111-121.

Kyzym, M. O. et al. *Otsinka i diahnozyka finansovoi stiiikosti pidpriemstva* [Assessment and diagnosis of the financial stability of the company]. Kharkiv: INZhEK, 2003.

Kuzmin, O. Ye., and Melnyk, O. H. "Normatyvno-kryterialne zabezpechennia diahnozyky finansovoho stanu pidpriemstva" [Normative diagnostic criterion providing financial condition]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2010): 105-114.

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon.rada.gov.ua>

Orhanizatsiino-metodychni pidkhody do zaprovadzhennia v NBU systemy otsinky stiiikosti finansovoi systemy [Organizational and methodical approaches to the introduction of the NBU evaluation system stability of the financial system]. Kyiv: Tsentri naukovykh doslidzhen NBU, 2005.

Pronoza, P. V., and Hryshchenko, O. V. "Analiz instrumentarii prohnouzuвання mozhlivosti nastannia kryzovykh iavyschch v ekonomitsi" [Analysis tools prediction possibility of occurrence of the economic crisis]. *Problemy ekonomiky*, no. 4 (2012): 237-245.

Portna, O. V. "Sukupnyi finansovyi potentsial Ukrainy iak resurs u protsesi svoho vidtvorennia" [The total financial potential of Ukraine as a resource in the process of reproduction]. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/160.pdf>

"Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik" [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Vasylytsiv, T. H. et al. *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia* [The financial and economic security of Ukraine: Strategy and mechanisms of support]. Lviv: VYDAVNYTsTVO, 2012.

Yermoshenko, M. M., Horiachova, K. S., and Ashuiev, A. M. *Ekonomichni ta orhanizatsiini zasady zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva* [Economic and organizational basis to ensure financial security]. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia, 2005.